

BLOGI

Blogi: Mistä eurot rahapolitiikan osto-ohjelmiin?

Rahapolitiikka, Raha ja maksaminen | 20.03.2017 | Jussi Terho

KIRJOITTAJA

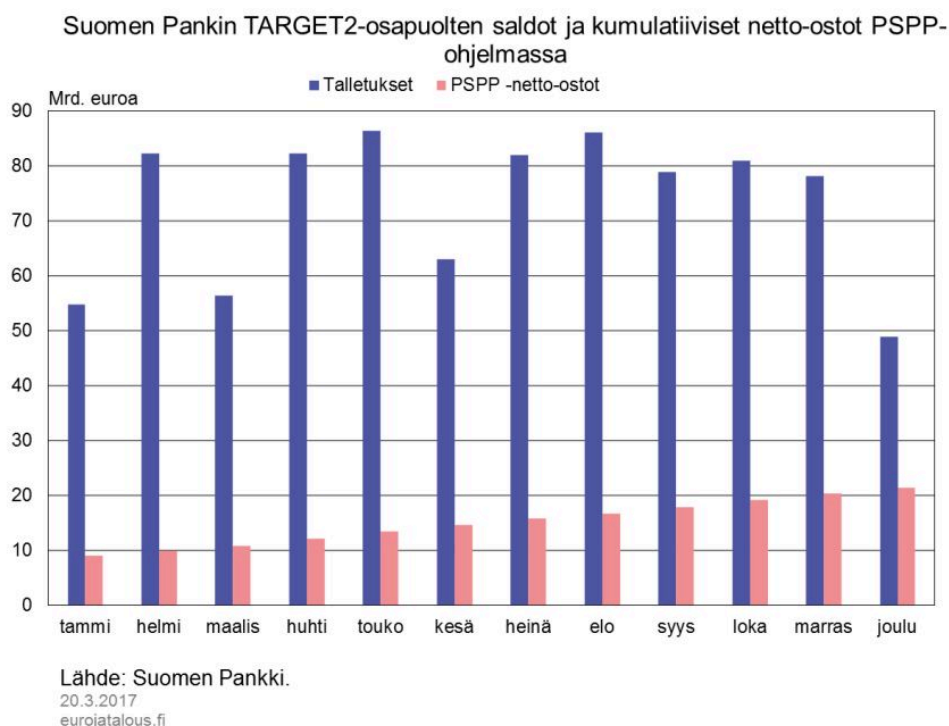
Jussi Terho

Henkilökohtainen pankkitili on olennainen osa meidän kaikkien päivittäistä asioiden hoitoa ja maksamista. Pankeilla on puolestaan omat tilinsä keskuspankissa ja pankit käyttävät näitä tilejään moniin käyttötarkoituksiin.

Yksittäisen Suomessa toimivan pankin tili on yksi monista tileistä keskuspankkien ylläpitämässä TARGET2-järjestelmässä. TARGET2 on Euroopan unionin alueella käytettävä pankkien välinen maksujärjestelmä, joka on ensisijaisesti tarkoitettu pankkien välisiin suuriin euromääräisiin maksuihin. TARGET2-järjestelmää hyödynnetään esimerkiksi suomalaisten palkkojen ja eläkkeiden maksamisessa, kun pankkien väliset katteet siirretään TARGET2:ssa ennen palkkojen ja eläkkeiden hyvittämistä asiakastileille.

TARGET2 on juridisesti jaettu kansallisiin osajärjestelmiin, mutta teknisesti kyseessä on yksi ja sama järjestelmä. Suomen Pankissa tiliään pitävä pankki voi TARGET2:ssa maksaa maksun esimerkiksi Saksan keskuspankissa tiliään pitävälle pankille. Järjestelmä on avoinna aina pankkipäivinä ja vuonna 2016 Suomen Pankin TARGET2-järjestelmässä kirjattiin päivittäin keskimäärin yli 1 600 maksua. Näiden maksujen yhteenlaskettu arvo oli noin 43 miljardia euroa. Koko EU:n alueella TARGET2-järjestelmässä vastaavat päivittäiset keskiarvoluvut olivat 342 000 maksua ja 1 736 miljardia euroa.

Kuvio 1.

Euroopan keskuspankki ja kansalliset keskuspankit käyttävät rahapolitiikan yhtenä välineenä suoria arvopaperiostoja eri arvopaperilajeissa. Käynnissä oleva EKP:n laajennettu osto-ohjelma aloitettiin vuonna 2014 ja sen piiriin on lisätty eri arvopaperilajeja vaiheittain. Aluksi mukana olivat katetut velkakirjat ja omaisuusvakuudelliset arvopaperit. Maaliskuusta 2015 alkaen osto-ohjelmaan ovat kuuluneet julkisen sektorin arvopaperit (Public Sector Purchase Programme, PSPP) ja viimeisimpänä ostot aloitettiin yritysten liikkeeseen laskemien velkakirjojen osalta kesäkuussa 2016. Osto-ohjelma on yksi viime vuosina käyttöönotetuista rahapolitiikan epätavanomaisista toimista.

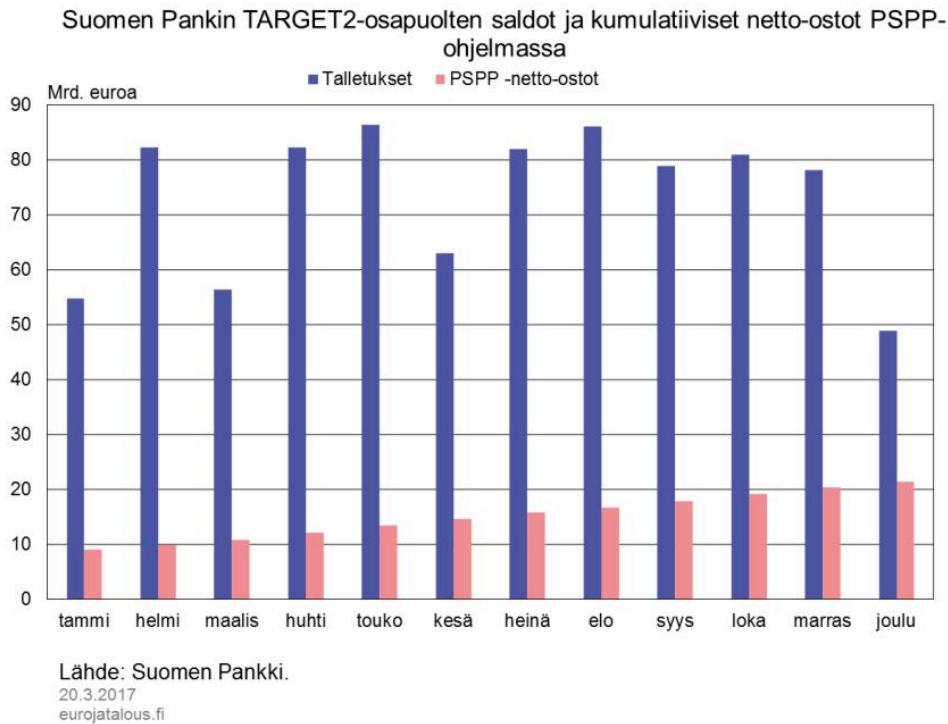
Suomen Pankki osallistuu osto-ohjelman toteutukseen yhtenä kansallisena keskuspankkina ja ostaa esimerkiksi julkisen sektorin osalta pääasiassa Suomen valtion liikkeeseen laskemia joukkovelkakirjoja. Vastapuolina ostoissa ovat Suomessa tai muualla Euroopassa toimivat pankit.

TARGET2-maksujärjestelmällä on tärkeä osa myös rahapolitiikan toteutuksessa. Itse asiassa rahapolitiikan toteutuslupana toimiminen on TARGET2-järjestelmän tärkein tehtävä. Olipa kyse sitten rahapolitiikan tavanomaisista tai epätavanomaisista välineistä, kaikki rahapolitiikkaan liittyvä euromääräinen maksuliikenne tapahtuu TARGET2-järjestelmässä olevien tilien välillä. Perusrahoitusoperaatioissa eurot maksetaan keskuspankista suoraan vastapuolina olevien pankkien tileille. Arvopaperikaupoissa ostajan ja myyjän välissä on arvopaperikeskus, jonka

välityksellä myyjä saa Suomen Pankin maksamat eurot ja Suomen Pankki ostetut arvopaperit.

Mistä nämä eurot rahapolitiikan operaatioihin sitten tulevat? Ne syntyvät maksun hetkellä. Rahapolitiikan toteutuksessa keskuspankin TARGET2-tilin saldolla ei sinänsä ole merkitystä, koska jokainen maksettu euro lasketaan maksun myötä keskuspankin toimesta liikkeelle. Osto-ohjelmassa keskuspankin tililtä maksetut eurot siirtyvät arvopaperikaupan toteutumisen myötä myyjälle, joka käyttää ne parhaaksi katsomallaan tavalla. Viime kädessä ne päätyvät aina talletetuiksi jonkin pankin tai muun toimijan tilille TARGET2-järjestelmässä. Kyseinen tilinhaltija voi olla joko Suomen Pankin tai jonkin muun EU-alueen keskuspankin TARGET2-asiakas. Toimivat ja tehokkaat maksu- ja selvitysjärjestelmät ovatkin edellytys rahapolitiikan sujuvalle toteutukselle.

Kuvio 2.

Asiasanat

EKP, euro, keskuspankit, omaisuuserien laajennettu osto-ohjelma, pankit